

תפילין ביו"ט וחול המועד
iziring@torontotorah.com

1. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף לו עמוד ב

מאי קסבר? אי קסבר: לילה זמן תפילין, שבת נמי זמן תפילין! אי קסבר: שבת לאו זמן תפילין, לילה נמי לאו זמן תפילין, דמהיכא דממעטא שבת מהתם ממעטי לילות! דתניא: ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה, ימים - ולא לילות, מימים - ולא כל ימים, פרט לשבתות וימים טובים, דברי רבי יוסי הגלילי; ר"ע אומר: לא נאמר חוקה זו אלא לפסח בלבד! נפקא ליה מהיכא דנפקא ליה לר' עקיבא; דתניא, ר' עקיבא אומר: יכול יניח אדם תפילין בשבתות ובימים טובים? ת"ל: והיה לאות על ירך ולטוטפת בין עיניך, מי שצרכיך אות, יצאו שבתות וימים טובים שהן גופן אות. אמר ר' אלעזר: כל המניח תפילין אחר שקיעת החמה - עובר בעשה, ור' יוחנן אמר: עובר בלאו... ואמר רבינא: הוה יתיבנא קמיה דרב אשי וחשך והניח תפילין, ואמרי ליה: לשמרן קא בעי להו מר? ואמר לי: אין, וחזיתיה לדעתיה דלאו לשמרן הוא בעי, קסבר: הלכה ואין מורין כן.

2. תלמוד בבלי מסכת נדה דף נא עמוד ב

ולבני מערבא דמברכי בתר דסליקו תפיליהו אשר קדשנו במצותיו וצונו לשמור חוקיו,

3. תוספות מסכת נדה דף נא עמוד ב

ולבני מערבא דמברכי כי מסלקין תפיליהו לשמור חוקיו - אומר ר"ת דעל תפילין לבד הוה מברכי לשמור חוקיו דקרא (שמות יג) דושמרת את החוקה הזאת למועדה ס"ל לבני מערבא דבתפילין כתיב כדאמר בירושלמי אבל ציצית כי קמסלק מעליו ליכא מאן דמברך ותפילין נמי דוקא כשמסלקן סמוך לשקיעת החמה שמחוייב לסלקן כדאמר בהקומץ רבה (מנחות דף לו): הניח תפילין לאחר שקיעת החמה עובר בעשה דכתיב ושמרת את החוקה והשמר דעשה עשה אבל ציצית אף על גב דפטור בלילה ליכא איסור ואין חייב לסלקן ובשמעתין הוי מצי למימר לאתווי ציצית אלא דניחא למינקט ריחני משום דפסיקא דאכל ריחני אין מברך אחריהן ולדידן לא ק"ל כבני מערבא ולא מברכיין אחר תפילין לשמור חוקיו דבפרק הקומץ רבה (שם דף לו): מוכח דלילה זמן תפילין הוא דהכי סבר רב אשי התם ומדרבנן הוא דאסור שלא ישן בהן וקרא דושמרת מוקמינן לה דבחוקת הפסח הכתוב מדבר ואף על גב דשבת לאו זמן תפילין הוא מכל מקום אין מברך עליהם כשמסלקן ע"ש עם חשכה דאין חייב לסלקן דנפקא לן (שם) מלאות על ירך יצאו שבתות וי"ט שהן גופן אות.

4. חידושי הריטב"א מסכת ביצה דף טו עמוד א (יותר ברור מהבעל המאור עצמו, וסיכום של הרמב"ן)

אמר אביי תפילין וכו' היה בא בדרך ותפילין בראשו ושקעה עליו חמה. פי' בחול מדלא קאמר וקידש עליו היום כדקאמר בסיפא וכדקתני במתניתא דבסמוך, והא דאביי ליתא דאתיא כמאן דאמר (מנחות ל"ו ב') לילה לאו זמן תפילין מדאורייתא דהא דכתיב ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה מוקים לה בחקת תפילין, ולפיכך מניח ידו עליהם מפני הרואין, וגם שיהא לו היכר שאין הנחתן למצוה אלא לשמירה בלבד, אבל לדידן דקיימא לן תפילין בלילה הלכה ואין מורין כן כדאיתא בפי' הקומץ רבה (שם) אין צריך להניח ידו עליהם בחול אף על פי ששקעה עליו חמה, וכן כתב הר"ז ז"ל, ואפשר לפרש דהא דאביי בערב שבת היא ונקט ושקעה עליו חמה מפני שהמהלך בדרך שהוא במקום מגולה רואה שקיעת החמה, וכשהוא בעיר שאינו רואה שקיעת החמה סימנו כשתחשך היום [והואיל] ואין חמה נראית להם נקט וקדש עליו היום, ואף על גב דבמתניתא דבסמוך לא דייק הכי, אביי דהוא אמורא דק בלישניה טפי.

5. מלחמת ה' מסכת ביצה דף ז עמוד ב

אמר הכותב ראיתי לר"ח ולרש"י ז"ל שפירשוה כולה כגון שהחשיך עליו בדרך בערב שבת וכן הדעת נוטה שאלו היה בחול לא היה צריך להניח ידו עליהן משום דלשמרן לו הוא ואפילו היה הבית שסמוך לחומה משתמרת ואם לשמרן הרי זה מותר אפילו למאן דאמר עובר בעשה ועובר בלאו כדאיתא במסכת מנחות ואם אסור יחלוץ ויביא בידו למה מניח ידו עליהן אלא כולה בערב שבת היא חמורה...

6. תוספות מסכת מנחות דף לו עמוד ב (בתשובת הרא"ש בשם הגאונים - הו"א של תוס' היא למסקנא)

יצאו שבתות וימים טובים שהן עצמן קרויין אות - לא משום דאסירי בעשיית מלאכה דאפי' חולו של מועד דשרי בעשיית מלאכה איכא אות בפסח דאסור באכילת חמץ ובסוכות דחייב בסוכה ובפרק בתרא דמועד קטן (דף יט. ושם) משמע דחולו של מועד חייב

7. בית יוסף אורח חיים סימן לא

ב וחולו של מועד יש מסתפקין בו וכו'. התוספות בסוף פרק הקומץ (לו: ד"ה יצאו) כתבו אהא דאמרין יצאו שבתות וימים טובים שהם עצמם קרויין אות לאו משום דאסירי בעשיית מלאכה דאפילו חול המועד דשרי בעשיית מלאכה איכא אות בפסח דאסור באכילת חמץ ובסוכות דחייב בסוכה ומיהו בפרק בתרא דמועד קטן (יט.) משמע דחולו של מועד חייב בתפילין ומיהו לאו ראייה היא דהנך תנאי לטעמייהו דאית להו שבת זמן תפילין הוא... ויש שמניחין תפילין בלא ברכה והמברך לא הפסיד... ועכשיו נהגו כל בני ספרד שלא להניחם בחול המועד ושמעתי שמקודם היו מניחים אותם בחול המועד כדברי הרא"ש ואח"כ מצאו שכתב רבי שמעון בר יוחי במאמר אחד שאסור להניחם בחול המועד ועל כן נמנעו מלהניחם בחול המועד וכן כתב מורי דודי הה"ר יצחק קארו ז"ל בתשובה והמאמר ההוא איתיה במדרש הנעלם לשיר השירים (זוהר חדש דפוס מונקאטש שה"ש ח.) על פסוק (שיר השירים א ג) לריח שמניך טובים

8. תלמוד בבלי מסכת ערכין דף י עמוד א - עמוד ב (בענין אמירת הלל)

מאי שנא בחג דאמריי כל יומא, ומאי שנא בפסח דלא אמרינן כל יומא? דחג חלוקין בקרבנותיהן, דפסח אין חלוקין בקרבנותיהן. שבת דחלוקה בקרבנותיה לימא! לא איקרי מועד.

- צריך לדבר על השפעת הקבלה על ההלכה - עיין בשיעורי YUTORAH
- צריך לדבר על מלאכה בחול המועד